

REILEN EN ZEILEN VAN DE STAD IN 1922

Uit de gemeenteraad

Adrien Brysse

De data bij het begin van de zin verwijzen naar die van de gemeenteraadszitting.

Stadswerken, stadseigendommen, stadsbedrijven en financiën

8/5/1922. Bij aftocht van de Duitsers werd de zuiderloods langs het Houtdok voor het grootste gedeelte door brand vernield. Ook een deel van de noorderloods was ondertussen afgebroken. De raad keurt het lastenboek goed voor heropbouw in hout met kolommen van gewapend beton.

20/2/1922. In 1904 had de stad een elektriciteitscentrale opgericht. Twee eenheden van 3-fasige stroom werden in 1913 toegevoegd. De bouw van een nieuwe centrale dringt zich nu op. Als bouwlocatie denkt men aan het terrein tussen Dok en Ham.

8/05/1922. De Stedelijke Schietbaan aan de Martelaarslaan zal vanaf 1/02/1920 voor de duur van negen jaar verhuurd worden aan de staat (Departement Nationale Verdediging).

16/01/1922. Mevr. Victorine Blaton mag een deel van de openbare weg op het Laurentplein huren voor de verkoop van dagbladen in een kiosk in opvolging van de vorige huurster mej. Mathilde Cnudde (27/09/1920). Op 2/05/1922 volgt de toelating tot het bouwen van een kiosk voor verkoop van kranten op de Dierentuinlaan. Voortzetting door Angèle Carton van de huurovereenkomst die haar moeder Marie Carton - Poelman afsloot.

22/05/1922. Tijdens de Duitse bezetting drukte Gent stedelijk papiergeld dat na de oorlog ingeruild kon worden. Bij de eindafrekening blijkt voor 600.000 fr vals papiergeld te zijn vergoed.

Foren, exposities en markten

20/2/1922. De gemeenteraad beraadslaagt over de stichting van een handelsfoor te Gent. In 1919 was een Gentse studiegroep op bezoek op de beurzen van Utrecht en Parijs. Brussel begon in datzelfde jaar reeds met een handelsbeurs, die ze als gevolg van een overeenkomst tussen de Staat en de Stad Brussel jaarlijkse mag organiseren. Gent onderhandelt met burgemeester Max van Brussel om afwisselend de beurs te organiseren maar die gaat niet op het voorstel in. Voorlopig moet Gent zich beperken tot de 18de vijfjaarlijkse tentoonstelling van hofbouwkunde in 1923 en vervolgens de Metaalbeurs. Voor 1924 is de 'Exposition des Cooperatives' voorzien en voor 1925 denkt men aan een Textielbeurs.

4/5/1922. Geheime zitting waarop gemeld wordt dat het college van schepenen en burgemeester in het geheim onderhandelt met een groep sportliefhebbers om de grote zaal van het Paviljoen Azalea in het Feestpaleis in te richten als wintervelodroom. Het zou gaan om een huurcontract van 10 jaar, een huurprijs van 20.000 fr tot 30.000 fr per jaar. De inrichting is uitneembaar en gedurende de drie zomermaanden kan de stad gratis beschikken over de zaal.

6/03/1922. De foorreizigers halen hun gelijk bij de gemeenteraad. Uit onderzoek op de winterfoor is gebleken dat de gewone foorreizigers te veel concurrentie ondervinden van de bankisten en leurders met appelsienen, amandelbrood, taarten enz. en in vergelijking een veel te hoge instelprijs moeten betalen. De schepen moet zijn interventie onderbreken om het woord 'bankisten' uit te leggen. Bankisten zijn personen "die rond het fooreplein plaats nemen met eene tafel, eenen bank, een stoel, enz en doorgaans bij middel van loterijen, vogelpik enz hunne waren aan de man brengen".

20/11/1922. Afschaffing van de openbare boterwaag op de Botermarkt. De boeren zijn niet verplicht die te gebruiken en de tarieven van de weegrechten dateren nog van 18/01/1841.

Bruggen en waterlopen

8/05/1922. Op het einde van de oorlog bouwde het leger een voorlopige houten Stropbrug. Wegens het drukke en zware verkeer acht het Bestuur der Spoorwegen het dringend nodig die te vervangen. Gelet op het uitbreidingsplan van de Gentse agglomeratie vraagt Gent aan de Staat een viaduct op

beide oevers en een bijbruggetje voor voetgangers. De Stroplaan moet vernauwen wegens de verdubbeling van het sporenstelsel, maar de stad krijgt het recht om een brug over de Schelde te bouwen die de verbinding van de Stroplaan met Ledeberg mogelijk zal maken.

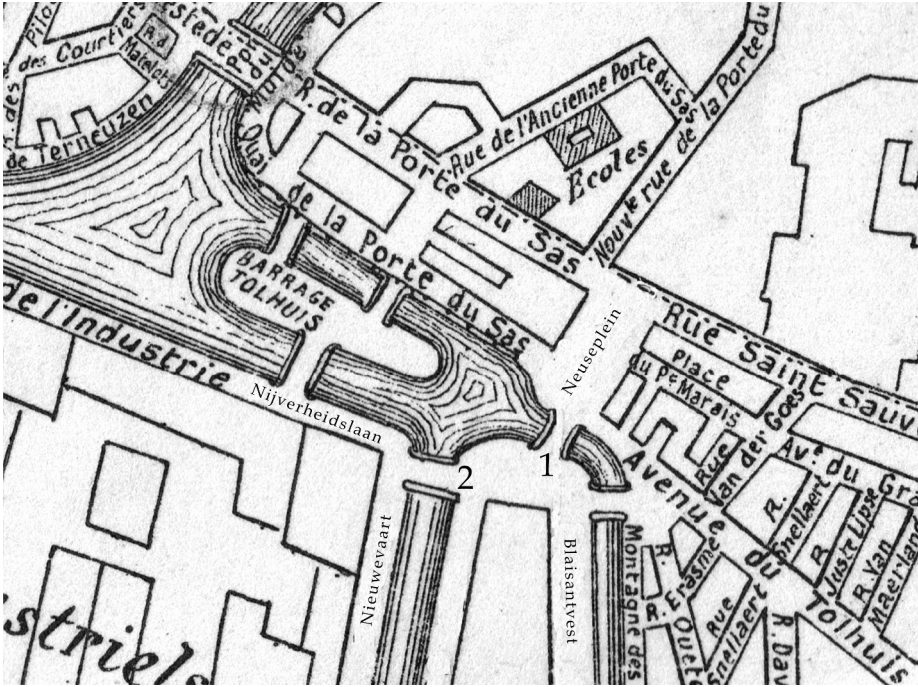
29/05/1922. Bespreking over de stank afkomstig van het stilstaand rivierwater bij grote hitte. Al anderhalf jaar heerst er grote droogte. De regen blijft uit en het debiet van de rivieren daalt enorm. Al 75 jaar verpest de Spierevaart de Schelde met het vuile, met vet beladen water van de wolwasserijen van Roubaix en Tourcoing (F). In 1919 drong Gent bij de regering erop om dit op het vierde congres van Versailles te bespreken. Dat werd geweigerd, waarop Gent vruchteloos vroeg om dit voor de Volkerenbond te brengen. Er werd dan maar een fabriek gebouwd te Grimonpont om het water te zuiveren. Hoewel het jaarlijks een miljoen kostte, leverde dit niets op en werd het project stilgelegd. De heer Crevals merkt op dat de stad in 1915 al een boekje uitgaf over 'La Question de l'Espierre'. Hij vertelt erbij dat in de 'Annales des Travaux Publics de Belgique' (okt 1912) een verslag staat over Bradford (UK) dat het vet uit het afvoerwater haalt en met winst doorverkoopt voor verwerking tot zeep. De burgemeester stelt zijn hoop op de komende onderhandelingen met Frankrijk.

22/05/1922. Machtiging aan de vlasspinnerij Linière Gantoise met zetel op de Vogelzangkaai om een deel van het Augustijnenvaardeken te verleggen en te overwelfen.

Verkavelingen, straten en verkeer

16/01/1922. Scheepswerfstraat. De benaming van de Cementstraat wordt vervangen door Scheepswerfstraat (Rue des chantiers navals). De straat begint aan de Aeroplaanlaan (Vliegtuiglaan), rechtover Brug IV, maakt de omtrek van de Nieuwe zateninrichtingen en eindigt aan de Langerbruggekaai. (Nvdr: In het vorige nr van GT staat geen benaming vermeld bij brug V. Volgens de Dienst Wegen, Bruggen & Waterlopen was dat een voetgangersbruggetje dat nooit met een naam bedacht werd).

10/7/1922. Het college besluit de volgende benamingen te geven aan bruggen: Tolhuisbrug die zorgt voor de verbinding van Plezantevest met Nijverheidsplaats (nu Neuseplein) en de Nieuwe Tolhuisbrug die zorgt voor de verbinding van Plezantevest met Nijverheidskaai en -laan (nu Wiedauwkaai en Nieuwevaart). (Afb. 1).

Afb. 1. Tolhuisbrug (1) en Nieuwe Tolhuisbrug (2) (KBOV: Ville de Gand Indicateur des établissements 1922)

8/5/1922. Goedkeuring van het verkavelingsplan met instelprijs van de te verkopen gronden gelegen Kleine Bellevuestraat, Bellevuestraat en Akkergemlaan. Het oud magazijn, de twee verhuurde huizen en de houten schoollokalen worden afgebroken.

10/7/1922. De 'Bond tot verdediging der belangen van Ekkerghem' vraagt dat er een tramlijn komt die rechtstreeks de buitenwijken van de stad zou verbinden door middel van een ringlijn langs de ringlanen van de stad. De tramlijn loopt nu vlak voor de Rozemarijnbrug ten einde.

30/10/1922. De dreef voor het ziekenhuis van het burgerlijk hospitaal tussen de Godshuizenstraat en Godshuizenlaan heet voortaan Pasteurdreef (avenue Pasteur).

Onderwijs

27/03/1922. De gemeenteraad besluit, na heftige debatten tussen katholieken en liberalen, de liberale privé instelling ‘Nieuwe Samenwerkende Gentsche Maatschappij voor het onderwijs aan Jonge Meisjes’, gesticht in 1917, over te nemen. Het omvat een Atheneum voor Meisjes en een Normale Middelbare afdeling voor regentessen. De gebouwen op de Kortrijksesteenweg, de meubels en verzamelingen worden overgenomen voor de som van 175.000 fr. De stad neemt bovendien de zware hypothecaire schuld over.

27/03/1922. De Meisjesberoepschool van de Tweebruggenstraat wordt gesplitst in Handelsinstituut en Kleedingsberoepsschool.

Werkstaking, politieke acties en taalacties

8/5/1922. Naar aanleiding van de werkstaking in de metaalnijverheid organiseren drie mannen van de Brandweerdienst een omhaling voor de stakers. Ze worden acht dagen geschorst. Burgemeester Vanderstegen weigert de straf te laten intrekken omdat het reglement van de brandweerdienst omhalingen streng verbiedt. Hij vindt dat in een kazerne discipline moet heersen.

6/03/1922. Op verzoek van het ‘Rood Kruis van België’ stemt men een toelage van 1.600 fr voor het “Nationaal Werk tot hulp aan de uitgehongerde Russische kinderen”.

8/05/1922. Raadslid Casier vraagt zich af waarom de stad de Belgische vlag heeft laten wapperen op het Belfort op het Eerste Meifeest. De burgemeester stelt dat de meerderheid in de gemeenteraad besliste dat het om het feest van de Arbeid gaat en niet om een politiek feest.

22/05/1922. In de 2de wijk (Sint-Michiels) van de stad wordt op de Oude Houtlei op zondag 14 mei een monument voor de gesneuvelden onthuld. 's Anderdaags doet het gerucht de ronde dat een school geweigerd had de Brabançonne mee te zingen. Het Sint-Amandusinstituut zou ‘Hommage aux martyrs’ (tekst broeder Philomon en muziek van Phlippo) zingen en de stadsjongensschool van het Begijnhof zou ‘Naar Wijd en Zijd’ van de Gentenaar Gevaert zingen. Samen zouden ze dan tot slot de Brabançonne brengen. Het Sint-Amandusinstituut gebruikt echter nog altijd de oude versie van Charles Rogier en de andere school de jongste officiële versie. In de oudste versie

komt “God die Belgenland beschermt’ voor en de bestuurder van de stadsjongensschool had het lastig met dat woordje ‘God’. Daarom, zo vertelt men, deed hij niet mee en had hij ook God weggelaten in ‘Naar Wijd en Zijd’ en vervangen door ‘Zoo’. *‘God omsluite in zijn zegen der Belgen, Vorst en Land!’*.”

Personalia

25/07/1922. Afscheidsrede voor Jan Lampens, schepen, volksvertegenwoordiger en pionier van de vakbeweging. Heroprichter van de gevallen Vereeniging der Meubelmakers. Stichter van de Houtwerkersbond in het Café du Nord op de Vrijdagmarkt in 1880. Hij was pianomaker van beroep. Op zijn 67ste jaar wordt hij door de Duitse bezetters aangehouden wegens spionage. Hij zat lange tijd te Bergen opgesloten. Na zijn veroordeling werd hij verbannen en naar het concentratiekamp te Holzminden gestuurd. Vandaaruit wordt hij als Zivilarbeiter naar het Duitse front in de omstreken van Cambrai gestuurd.

4/09/1922. De raad herdenkt Karel Lybaert (1854-1922) katholiek gemeenteraadslid van 1904-1911. Hij blies het Verbond van de Dekenijen nieuw leven in, was medestichter van het ‘Werk der Wezen’ en ‘Nachtverblijf’ (Asile de Nuit), voorzitter van de Afdeling voor Vlaanderen van den Bond der Drukkers, beroepsjournalist, dichter, essayist en kunstcriticus, en overtuigd Vlaming.

25/09/1922. Afscheidrede voor Emile Coppieters, schepen. Hij was een prominente aannemer van openbare werken, senator en lid van de Gentse gemeenteraad sedert 1896. In 1913 was hij een van de drie directeurs van de Wereldtentoonstelling. In 1916 werd hij lid van het college van burgemeester en schepenen, waar hij uitmuntte als schepen van financiën. Tijdens WO I hadden de Duitsers hem met geweld gedwongen om hen bij te staan als expert bij de heropbouw van de haven van Oostende. Hij slaagde erin om de plannen van de militaire havenbouwwerken naar Brussel te smokkelen. Hij was betrokken na de oorlog bij de heropbouw van Nieuwpoort.